

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 483/2024-32

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], narodeného [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Mgr. Vladimírom Šárnikom, advokátom, Rožňavská 2, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Malacky v konaní sp. zn. 9P/253/2019 takto

rozhodol:

- Postupom Okresného súdu Malacky v konaní sp. zn. 9P/253/2019 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Okresnému súdu Malacky v konaní sp. zn. 9P/253/2019 **prikazuje** konať bez zbytočných prieťahov.
- Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadostučinenie **2 000 eur**, ktoré **je** Okresný súd Malacky **povinný** vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
- Okresný súd Malacky **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **1 285,13 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 28. augusta 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie

záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom okresného súdu v konaní sp. zn. 9P/253/2019 (ďalej aj „napadnuté konanie“). Žiada o priznanie finančného zadost'učinenia 15 000 eur a náhrady trov konania.

II. Skutkové východiská

2. Napadnuté konanie začalo na okresnom súde 31. decembra 2019 doručením návrhu s'ťažovateľa na zmenu úpravy jeho styku s maloletou a na uloženie povinnosti matke informovať s'ťažovateľa o záležitostiach týkajúcich sa maloletej. V apríli 2020 súd ustanovil maloletej kolízneho opatrovníka. Prvé pojednávanie vo veci sa uskutočnilo v septembri 2020 a bolo odročené na december 2020 pre účel podrobenia sa psychologickému poradenstvu na dobrovoľnej báze. Pojednávanie nariadené na december 2020 bolo na žiadosť matky odročené na február 2021, ani toto pojednávanie sa však neuskutočnilo a bolo zrušené z dôvodu aktuálnej pandemickej situácie a prijatých opatrení. V januári 2021 matka podala návrh na neodkladné opatrenie, ktoré súd vo februári 2021 zamietol. V marci 2021 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito na účel uloženia výchovného opatrenia. V júni 2021 vstúpil do konania prokurátor. Pojednávanie nariadené na júl 2021 súd odročil na september 2021 z dôvodu povinnej karantény s'ťažovateľa. Na žiadosť matky súd zmenil termín pojednávania na október 2021. V októbri 2021 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito pre účel nariadenia znaleckého dokazovania. V decembri 2021 súd ustanovil dvoch znalcov z odboru psychológie (odvetvia klinickej psychológie detí a psychológie sexuality) a poveril ich vypracovaním znaleckého posudku. Prvý posudok bol predložený v apríli 2022. V apríli 2022 matka doručila návrh na oslobodenie od súdnych poplatkov, o ktorom súd rozhodol v júli 2022. Vo veci predloženia druhého znaleckého posudku súd dvakrát (v septembri a v decembri 2022) predĺžil lehotu na jeho predloženie. V januári 2023 urgoval jeho predloženie pod hrozbou uloženia pokuty. Posudok bol predložený v máji 2023. Pojednávanie nariadené na júl 2023 súd odročil na žiadosť matky na september 2023. V novembri 2023 súd na návrh s'ťažovateľa rozhodol o doplnení znaleckého posudku, ktoré bolo súdu predložené v marci 2024. V júni 2024 súd uskutočnil výsluch maloletej a pojednávanie, ktoré bolo odročené na september 2024 (s'ťažovateľ trval na vypočutí znalkyne k doplneniu posudku). Na pojednávaní v októbri 2024 súd vyhlásil meritórny rozsudok, proti ktorému účastníci podali odvolania.

III. Argumentácia s'ťažovateľa

3. Predmetom napadnutého konania je okrem rozšírenia rozsahu styku aj styk bez prítomnosti matky, čo zodpovedá vyššiemu veku maloletej. Napriek tomu okresný súd o takomto návrhu s'ťažovateľa rozhoduje skoro 5 rokov a aktuálne rieši otázku, či dieťa vo veku 9 rokov môže tráviť čas so svojím otcom bez prítomnosti matky. V konaní pritom neboli produkované ani zistené žiadne dôvody, ktoré by bránili tomu, aby s'ťažovateľ trávil čas s dcérou sám. Okresný súd síce s určitými zaváhaniami vyvíjal neustálu procesnú aktivitu, táto však bola nekoncentrovaná, mechanická, nesmerujúca k rýchlemu rozhodnutiu veci. Podstatné zdržanie v konaní spôsobilo vyhotovovanie znaleckého posudku znalkyňou, ktorý musel byť ešte aj dopĺňaný. Znalecké dokazovanie

tak celkovo trvalo 2 roky a 4 mesiace. Okresný súd síce vyhotovenie posudku opakovane urgoval, napriek tomu za prieťahy nesie v konaní zodpovednosť.

4. Predmetom konania je styk rodiča s maloletým dieťaťom, išlo teda o konanie s mimoriadnou naliehavosťou, čomu by mal zodpovedať aj postup súdu. Celková doba konania takmer 5 rokov je vzhľadom na predmet konania neakceptovateľná a sama osebe bez ohľadu na aktivitu súdu predstavuje porušenie práva na konanie bez prieťahov. Sťažovateľ konanie nemaril, procesné povinnosti si riadne plnil, na pojednávania sa riadne dostavoval. Na jeho žiadosť síce došlo k zmene termínu pojednávania, čo však bolo zapríčinené jeho povinnosťou zotrvať v covidovej karanténe po jeho návrate zo Srbska, ktoré je jeho rodnou krajinou. Nečinnosťou a nesprávnou činnosťou súdu, ako aj celkovou dĺžkou konania tak došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa.

IV.

Vyjadrenie okresného súdu, replika sťažovateľa

IV.1. Vyjadrenie okresného súdu:

5. Je nutné vziať do úvahy skutkovú a procesnú zložitosť prípadu, keď v prejednávanej veci bolo potrebné, najmä s ohľadom na vek a najlepší záujem maloletej, ako aj tvrdenia uvádzané účastníkmi vykonať dôkladné a časovo náročnejšie znalecké dokazovanie (spis bol trikrát u znalca). Vzhľadom na tvrdenia účastníkov bolo potrebné vysporiadať sa s podozreniami na možné sexuálne zneužívanie maloletej zo strany otca. Závery znaleckého dokazovania sťažovateľ napádal a navrhoval vypočutie znalkyne k znaleckému posudku, ako aj vykonanie doplnenia znaleckého posudku a opätovné vypočutie znalkyne. Sťažovateľ na jednej strane poukazuje na postup súdu zvolený pri dokazovaní, avšak vykonávané dokazovanie sťažovateľ nenapádal, stotožnil sa s ním alebo ho priamo navrhoval. Okresný súd poukazuje na notoricky známy problém nedostatku súdnych znalcov (v odvetví klinickej psychológie detí a poradenskej psychológie), ktorý výrazne a bez zavinenia súdu zasahuje do jeho činnosti v poručenských veciach. Súd má vo vzťahu k znalcom len veľmi obmedzené možnosti postupu, ktorými sú v prípade omeškania s vypracovaním znaleckého posudku prakticky len ukladanie poriadkových pokút alebo výmena znalca (ktorá je pri nedostatku znalcov skôr len teoretickou možnosťou). Súdy majú síce stanovené striktné pravidlá pre ich postup v konaní, no súčasne nefungujú v ideálnom svete. Okresný súd znalkyňu opakovane urgoval a vyzýval aj pod hrozbou uloženia poriadkových opatrení na predloženie posudku, pre nedodržanie lehoty na vypracovanie posudku jej znížil odmenu o 100 eur. Napriek celkovej dĺžke konania je potrebné zohľadniť skutočnosť, že predmetom rozhodovania bola zmena existujúcej úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletej. Význam predmetu sporu pre sťažovateľa preto nie je tak výrazný. Rodičom bol na ich žiadosť poskytnutý priestor vyriešiť situáciu využitím poradenstva, ktorého sa chceli zúčastniť. Neskôr dochádzalo k odročovaniu pojednávania najmä na žiadosť matky. Trikrát bolo pojednávanie odročené v súvislosti s karanténnymi opatreniami. Napriek prijatým opatreniam a výrazným obmedzeniam v čase pandémie okresný súd v posudzovanej veci konal v primeraných lehotách a tiež vykonával pojednávania. Z dôvodu konfliktnosti vzťahu rodičov musel súd pristúpiť k nariadeniu výchovného opatrenia. Keď došlo k odročovaniu pojednávania na neurčito s tým, že bude nariadené výchovné opatrenie, sťažovateľ voči uvedenému postupu nijako nenamietal a s jeho uložením súhlasil.

6. Sťažovateľ podal ústavnú sťažnosť v čase, keď si bol nepochybne vedomý aj z vyjadrenia sudkyne, že vec je už pred rozhodnutím a jeho sťažnosť teda nesmerovala k odstráneniu prietáhov v konaní, keďže vo veci sa priebežne konalo a v merite bolo rozhodnuté. Účelom podania ústavnej sťažnosti nemá byť získanie majetkového prospechu. Sťažovateľ sa v tomto konaní ani jediný raz neobrátil na predsedu okresného súdu so sťažnosťou na prietahy. Vzhľadom na všetky okolnosti nie je možné dospieť k záveru o extrémnej dĺžke konania a už vôbec nie o vzniku nereparovateľnej ujmy na strane sťažovateľa, ktoré by odôvodňovalo priznanie finančného zadostučinenia. Sťažovateľ mal po celú dobu konania zabezpečený styk s maloletou dcérou predchádzajúcim rozsudkom a predmetom konania bola len úprava rozsahu tohto styku.

IV.2. Replika sťažovateľa:

7. Predmetom konania o ústavnej sťažnosti nie je posudzovanie zodpovednosti konkrétnych súdnych osôb, ale výlučne posudzovanie objektívnej zodpovednosti štátu, ktorý je na tento účel reprezentovaný súdom. Zodpovednosť štátu za riadny výkon súdnictva je objektívna a okresným súdom citovaný nálezh sp. zn. IV. ÚS 471/2012 je v tomto smere zjavným rozhodovacím excesom. Aj za stav znalectva na Slovensku zodpovedá štát, pričom tento stav sa iba zhoršuje, na čo štát reaguje zavádzaním novôt typu tzv. cochemského modelu. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) je sťažnosť podaná včas dokonca aj vtedy, keď je podaná už v čase doručovania konečného rozsudku, t. j. tesne pred jeho právoplatnosťou, pričom táto skutočnosť nesmie byť sťažovateľovi na ujmu. Aj na podávanie sťažnosti predsedovi súdu má judikatúra ESLP jednoznačný názor. Už zo samotnej podstaty, že funkciu predsedu súdu vykonávajú sudcovia daného súdu, je vylúčená nestrannosť pri posudzovaní sťažností na prietahy ich kolegov, ktorí možno neskôr budú tiež predsedami. Sťažovateľ ústavnou sťažnosťou nenamieta porušenie práva na súkromný a rodinný život, ale práva na konanie bez prietáhov. Sťažovateľ disponoval právoplatným rozsudkom, ale v tomto súdnom konaní sa domáhal práve jeho zmeny, konkrétne prispôsobeniu spôsobu a rozsahu styku veku dieťaťa. Doba konania skoro 5 rokov iba na prvom stupni je vzhľadom na predmet konania neakceptovateľná a sama osebe bez ohľadu na aktivitu súdu, predstavuje porušenie práva na konanie bez prietáhov. Postup v konaní určuje súd, čo osobitne platí v konaní nespоровom. Sťažovateľ navrhoval doplnenie znaleckého posudku a vypočutie znalkyne, čo bolo zjavne dôvodné, keďže súd návrh sťažovateľa akceptoval. Sťažovateľ týmito návrhmi reagoval na nedostatočný obsah predloženého znaleckého posudku. Pritom využitie procesných práv, navyše dôvodné, nesmie byť posudzované na ťarchu sťažovateľa.

V.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

8. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru ESLP k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

9. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným

spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

10. EŠLP pri poskytovaní ochrany práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru uplatňuje kritérium významu veci z pohľadu sťažovateľa a v tejto súvislosti diferencuje posudzovanie primeranosti plynulosti konania do troch skupín; ide o konania vyžadujúce primeranú rýchlosť, osobitnú rýchlosť alebo výnimočnú rýchlosť (m. m. III. ÚS 254/2015, III. ÚS 181/2011).

11. Ústavný súd pri posudzovaní napadnutého konania vychádzal z kritéria výnimočnej rýchlosti požadovanej v prípadoch konaní o rodičovských právach, medzi ktoré nepochybne patrí aj konanie o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností, úpravu styku a určenie výživného na maloleté dieťa. Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti hodnotil a prisúdil význam plynutia lehoty vo vývoji dieťaťa z hľadiska budovania citových väzieb k osobám, v ktorých výchove a starostlivosti sa nachádza, ako aj k osobám, s ktorými je alebo nie je v pravidelnom kontakte (pozri II. ÚS 35/01). Judikatúra ústavného súdu tak zdôrazňuje špecifickú povahu konaní týkajúcich sa rodičovských práv vyžadujúcich si prístup s osobitnou starostlivosťou (napr. III. ÚS 254/2015).

12. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietiahom, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou EŠLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02).

13. Čo sa týka významu sporu pre sťažovateľa, nemožno prisvedčiť názoru okresného súdu, podľa ktorého význam sporu pre sťažovateľa nie je tak výrazný z dôvodu, že sa rozhodovalo len o zmene existujúcej úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletej a sťažovateľ mal po celú dobu konania zabezpečený styk s maloletou dcérou predchádzajúcim rozsudkom. Zo súvisiaceho spisu okresného súdu vyplýva, že napriek uzavretiu rodičovskej dohody (v rozsudku č. k. 30Pc/30/2018-143 zo 4. septembra 2018) sa styk sťažovateľa s maloletou v zmysle tejto dohody nerealizuje, preto uznesením okresného súdu z 18. decembra 2023 v spojení s uznesením odvolacieho súdu z 28. júna 2024 bol právoplatne nariadený výkon tohto rozsudku.

14. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že konanie o úpravu práv a povinností k maloletemu (zmena úpravy styku) tvorí bežnú a štandardnú agendu rozhodovania všeobecných súdov, teda nie je po právnej stránke zložitá. Prejednávanú vec však v okolnostiach prípadu sťažovateľa ústavný súd hodnotí ako skutkovo zložitú najmä z dôvodu potreby vykonania rozsiahleho znaleckého dokazovania, výsluchu maloletej a pripojenia súvisiacich civilných a trestných spisov. V konaní bolo nariadené znalecké dokazovanie ustanovením dvoch znalcov z odboru psychológie (odvetvia klinickej psychológie detí a psychológie sexuality) k osobnostiam rodičov a na psychologické vyšetrenie maloletej, ktoré bolo potrebné doplniť vzhľadom na časový odstup vyšetrenia maloletej, v dôsledku čoho znalecký posudok už nemusel odrážať skutočný stav veci. O zložitosti veci svedčí aj rozsiahlosť spisového materiálu (viac ako 1 000 strán), keď len samotný rozsudok súdu má 55 strán. Ani skutkovou zložitou veci však nemožno ospravedlniť neúmerne dlhú napadnutého konania, a to obzvlášť v konaní s citlivým predmetom.

15. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v napadnutom konaní, ústavný súd nezistil takú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v priebehu konania k zbytočným priet'ahom. Na druhej strane je však potrebné poukázať na to, že sťažovateľ v období viac ako štyroch rokov (od júla 2020, keď požiadal súd o nariadenie termínu pojednávania) neurgoval posun v konaní či rozhodnutie súdu, nepodal ani sťažnosť na priet'ahy v konaní predsedovi súdu. Počas konania si teda dostatočne nehájil svoje práva [*vigilantibus iura* (obdobne pozri aj III. ÚS 382/08 a III. ÚS 254/09, I. ÚS 780/2014, I. ÚS 148/2016)], obzvlášť, ak bol riadne zastúpený osobou práva znalou – advokátom. Na uvedenú skutočnosť ústavný súd prihliadol pri úvahe o priznaní finančného zadost'učinenia.

16. Ústavný súd napokon hodnotil samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní. Vychádzal pritom zo svojej konštantnej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné priet'ahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

17. Postup okresného súdu v konaní bol v zásade plynulý, jeho dĺžku však negatívne ovplyvnili početné procesné návrhy účastníkov (návrh na neodkladné opatrenie, návrh na uloženie výchovného opatrenia, návrh na oslobodenie od súdnych poplatkov), o ktorých bol povinný okresný súd rozhodnúť v krátkych lehotách, ako aj žiadosti účastníkov (najmä matky) o odročenie pojednávania, ktorým okresný súd opakovane vyhovel. Do riadneho priebehu konania zasiahli aj objektívne okolnosti (protipandemické opatrenia), z dôvodu ktorých boli tri nariadené pojednávania odročené. Dôvodom predĺženia konania bolo aj zdĺhavé znalecké dokazovanie.

18. Okresný súd nepostupoval vo veci s osobitným dôrazom vzhľadom na predmet konania hneď v jeho úvode, keď kolízneho opatrovníka ustanovil až po takmer štyroch mesiacoch a prvé pojednávanie uskutočnil až po deviatich mesiacoch od začatia konania. Ďalší postup súdu v konaní bol poznačený najmä jeho neefektívnou činnosťou. Postupoval neefektívne najmä v súvislosti s nariadeným znaleckým dokazovaním, keď dvakrát znalkyni predĺžil lehotu na predloženie posudku, a aj keď jeho predloženie urgoval aj pod hrozbou uloženia pokuty, k jej uloženiu nepristúpil. Vypracovanie posudku v tomto prípade trvalo 16 mesiacov. V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že za efektívny postup znalca nesie zodpovednosť súd (II. ÚS 10/2001, IV. ÚS 239/2003). Ústavný súd už vo svojej judikatúre uviedol, že tolerovanie pasivity súdnej znalkyne, resp. nevyužitie dôsledne a včas všetkých procesných prostriedkov smerujúcich k tomu, aby znalecké dokazovanie bolo ukončené, možno označiť ako obdobie neefektívnej činnosti okresného súdu (II. ÚS 10/01, II. ÚS 129/06). Ani akútny nedostatok súdnych znalcov nemôže viesť k výsledku, že súd rezignuje na vynucovanie ním uložených lehôt na vypracovanie posudku. Ústavný súd neignoruje argument okresného súdu o nízkom počte znalcov v niektorých kritických odboroch znaleckej činnosti a je si vedomý, že samotný konajúci súd za tento stav nenesie právnu zodpovednosť. Poznomenáva však, že v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je predmetom ochrana základných práv a slobôd adresátov výkonu verejnej moci, ktorí s istotou zodpovednosť za nízky počet znalcov nenesú a štát prostredníctvom svojich orgánov (teda aj súdov) je povinný ich základným právam účinnú a efektívnu právnu ochranu poskytnúť.

19. K obrane súdu, že vo vzťahu k znalcom má len veľmi obmedzené možnosti postupu, ústavný súd uvádza, že spôsobenie priet'ahov v súdnom konaní pribratým znalcom, za čo zákon považuje prekročenie lehoty určenej na vykonanie úkonu súdom o viac ako 30 dní, je iným správnym deliktom, za ktorý možno uložiť okrem pokuty zákaz výkonu znaleckej činnosti a vyčiarknutie zo zoznamu znalcov [§ 26 ods. 1 písm. b) a ods. 3 zákona č. 382/2004 o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov]. V okolnostiach prípadu sťažovateľa zdĺhavé znalecké dokazovanie viedlo k potrebe jeho doplnenia z dôvodu, že vypracovaný znalecký posudok už nemusel odrážať skutočný stav veci. Znalecké dokazovanie tak celkovo trvalo (od decembra 2021 do marca 2024) 2 roky a 3 mesiace. Uvedený neefektívny postup súdu mal preto za následok vznik priet'ahov v konaní.

20. Ústavný súd preto vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní (bod 1 výroku tohto nálezu).

21. Ústavný súd na základe svojho zistenia, že postupom súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa, prikázal podľa čl. 127 ods. 2 ústavy okresnému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných priet'ahov (bod 2 výroku tohto nálezu), pretože označená vec nebola v čase rozhodovania ústavného súdu o ústavnej sťažnosti sťažovateľa právoplatne skončená (účastníci podali proti meritórnemu rozsudku odvolania).

22. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

23. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiada priznať finančné zadosťučinenie 15 000 eur vzhľadom na celkovú dobu konania, naliehavý predmet konania, nekoncentrovanú činnosť súdu a svoje správanie.

24. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

25. S poukazom na doterajšiu dĺžku napadnutého konania a na konštatovanú nečinnosť a neefektívnu činnosť okresného súdu, berúc do úvahy skutkovú zložitosť veci, objektívne okolnosti, ktoré vstúpili do konania (pandémia), a pasivitu sťažovateľa v konaní, ktorá neindikovala stav jeho právnej neistoty, bolo podľa názoru ústavného súdu primerané priznať sťažovateľovi finančné zadosťučinenie 2 000 eur (bod 3 výroku nálezu). Vo zvyšnej časti požadovaného zadosťučinenia ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 5 výroku nálezu).

26. Pri rozhodovaní o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd neidentifikoval také špecifické okolnosti prejednávanej veci spočívajúce v enormnej zaťažnosti okresného súdu hraničiacej s jeho schopnosťou zabezpečiť v relevantnom čase jeho (obvyklý) riadny chod ako okolnosť hodnú osobitného zreteľa, ako tomu bolo vo veciach posudzovaných v náleze sp. zn. IV. ÚS 471/2012.

VI. Trovy konania

27. Zistené porušenie ústavných práv sťažovateľa odôvodňuje, aby mu okresný súd podľa § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nahradil trovy konania, ktoré mu vznikli zastúpením advokátom. Ich výška bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, čo za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti, replika sťažovateľa 3 x 343,25 eur) s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (3 x 13,73 eur) zvýšené o daň z pridanej hodnoty, pretože advokát sťažovateľa je platiteľom dane z pridanej hodnoty, predstavuje 1 285,13 eur.

28. Náhradu nákladov na nahliadnutie do súdneho spisu 186,79 eur (cestovných nákladov za cestu jeho advokáta z Bratislavy do Malaciek na nahliadnutie do spisu okresného súdu) ústavný súd sťažovateľovi nepriznal, keďže advokát nepreukázal, že mu okresný súd na základe plnomocenstva udeleného hoc len na podanie ústavnej sťažnosti odmietol prístup do elektronického súdneho spisu.

29. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (bod 4 výroku nálezu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. januára 2025

Robert Šorl
predseda senátu